

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XVII. Doctrina de gratia per se efficaci, quam cum Sanctis
propugnamus, ducit ad virtutes; Molinistica verò de gratia purè sufficienti
ab iis abducit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

S. Vincentius Ferrerius, Dionyſius Carthufianus, Joannes Gerſon, Thomas à Kempis, Cardinalis Berullus, Cardinalis Baronius, Cardinalis Bellarminus, Cardinalis Perronius, &c. uti videre eſt in traditione Eccleſiæ ſuprà memorata to. 1. p. 3. Secuta pariter fuit Congregatio de Auxiliis, contrariam opinionem erroneam cenſens, prout oſtendimus n. 270. licet ab ea cenſura nos abſtineamus. Atque etiamnum ſequuntur celebriores Academia, Pariſienſis, Lovaniienſis, Salmanticenſis, Valiſoletana, Duacenſis, &c. Denique longè communiorem eſſe ſolemniorum Doctorem, Religioſorumque Ordinum ſententiam, Hennebellus, Docteur Lovaniienſis, demonſtrat in Theſibus ſuis Hiſtorico-Theologicis, præſertim ſecundâ, tertiâ, quartâ, quintâ, ſextâ, & ſeptimâ.

§. VIII.

Molinistarum argumenta levioris armaturæ eſſe oſtenduntur.

373 **O**bjiciunt ipſi 1°. Tridentinum ſeſſ. 6. can. 4. ubi definit liberum arbitrium, à Deo motum & excitatum, Deo moventi & excitanti diſſentire poſſe.

Reſpondeo in ſententia Auguſtini id eſſe veriſſimum; tamenſi enim diſſenſus componi nequeat cum gratia per ſe efficaci, diſſentiendi potentia cum ea componi poſteſt.

374 **O**bjiciunt 2°. Interiori gratiæ in ſtatu naturæ lapſæ aliquando reſiſtitur, ſecundùm Innocentii X. Conſtitutionem.

Reſpondeo Innocentium X. id non definiſſe de gratia ſimpliciter & abſolutè efficaci; ſed de gratia excitante & inefficaci, cui veriſſimum eſt ſæpè reſiſti.

375 **O**bjiciunt 3°. Ad merendum & demerendum in ſtatu naturæ lapſæ, requiritur libertas à neceſſitate; quam inducit gratia per ſe efficaci, ſi componi nequeat cum diſſenſu.

Reſpondeo, quamvis gratia per ſe efficaci componi nequeat cum diſſenſu (utpote voluntatem infallibiliter determinans ad non diſſentiendum) quia tamen componitur cum potentia diſſentiendi, non inducit neceſſitatem. Vide quæ dixi to. 1. de Deo diſtinct. 8. q. 5. a. 7. diſtinct. 9. q. 3. a. 3. diſtinct. 10. a. 1. & diſtinct. 11. q. 2. a. 7. n. 252. & ſeqq. Vide etiam quæ dixi ſuprà l. 2. c. 10.

376 **O**bjiciunt 4°. Conſentire divinæ vocationi, vel ei diſſentire, propriæ voluntatis eſt, inquit Auguſtinus.

Reſpondeo, id propriæ voluntatis ſic eſſe, ut ad conſentiendum divinæ vocationi neceſſaria ſit gratia per ſe efficaci, uti demonſtrant allata Scripturæ, Conciliorum, & Auguſtini teſtimonia.

376 **O**bjiciunt 5°. Si voluntas componere nequeat diſſenſum cum gratia efficaci, tollitur libertas, vanæ & inutiles ſunt exhortationes & correptiones, nec laude & præmio digni qui conſentiunt.

Reſpondeo, iſta Auguſtino objecta fuiſſe ab Adrumetinis & Maſſilienſibus, ſolutaque ab ipſo in l. de corrept. & grat. &c. Quod argumento eſt Auguſtini doctrinam eam eſſe pro qua contendimus; Moliniſtam verò eandem eſſe quæ Maſſilienſium fuit.

Objiciunt 6°. Explicari non potèſt, in quo conſiſtat intrinſeca gratiæ efficaciam.

Reſpondeo, ab exacta iſtius difficultatis enodatione conſultò nos abſtinere ex prona ac religioſa obedientia, debita Conſtitutionibus Summorum Pontificum, ea de re ſcribere ventantium. Ex dictis tamen laudato tomo 1. utcumque intelligi poſſe, gratiam efficacem eſſe miſericordiam, quâ Deus cæleſtem in nobis operatur ſuavitatem, bonamque voluntatem, tam fortem ac plenam, ut terrenam quamcumque delectationem, concupiſcentiamque hîc & nunc contrariam vincat, ac ſuperet, taliterque vincat, ut quamvis bona illa voluntas ſuavitasque, ſecundùm ſe præciſè conſiderata, per fortiores in contrarium delectationes concupiſcentiaſque (quas homo in fundo naturæ ſuæ corruptæ excitare poſteſt) ſuperari poſſit, atque ſupprimi; ſuperari tamen hîc & nunc non poſſit, potentia conſequente, ſive conjunctâ cum effectu, conſiderata quantum ſubſtat ſpeciali gubernationi protectionique Dei, innata concupiſcentiæ fomitem comprimentis, diaboli laqueos diſſipantis, nec ipſi permittentis tantùm tentare, ut ſuperet; peccati etiam occaſiones, mundi que & carnis illecebras avertentis, cauſaſque omnes, quæ cæleſtem ſuavitatem illam ſupprimere, debilitare poſſent, ſic moderantis, ut ex iis nulla ſit quæ eam ſupprimat, vel debilitet, nulla quæ talem in homine delectationem terrenam excitet, quam cæleſtis ſuavitas illa non ſuperet. Viden poſteſt Auguſtinus Serm. 99. c. 6. aliâs Homil. 23. ex 50. ubi de ſpeciali illa protectione Dei pulchrè diſſerit. Nec pigebit videre D. Nicole in Inſtructione ſua Theologica ſecunda ſuper Symbol. p. 2. ſect. 5. cap. 9. ubi & ipſe rem hanc pulchrè explicat.

379 Illa porrò Dei protectio, utpote externa, nullam internam infert neceſſitatem. Tamenſi enim cæleſtis ſuavitas, ſub illa, magis delectet, & (ut Auguſtinus dicit) id quod magis delectat, illud ſequamur neceſſè ſit, quamdiù ſcilicet magis delectat: homo ex ſe efficere in ſe poſteſt, ut, in fundo naturæ ſuæ corruptæ, aliquid cæleſti ſuavitati contrarium exurgat, quod magis delectet: quandoquidem ſpecialis protectio Dei, gubernatioque, de qua antè, intrinſecam arbitrii poteſtatem non auferat, nec naturæ corruptionem; ſed ſolùm provideat, ne in actum talem prorumpat, quem ſuavitas cæleſtis non ſuperet.

CAPUT XVII.

Doctrina de gratia per ſe efficaci, quam cum Sanctis propugnamus, ducit ad virtutes; Mo-

Molinistica verò de gratia purè sufficienti ab iis abducit.

380 **E**Xdicendis hoc capite cordatus Lector aperte videbit, in hac Sanctorum de moribus Theologia prætermitti non potuisse doctrinam de gratia: neque enim purè speculativa est, prout aliquibus videtur; imò cognitio veræ de gratia doctrinæ necessaria est ad morum directionem: quia magnum in ea momentum situm est ad mores Christianos. Quapropter completa de moribus doctrina tradi non potest, omnino prætermittendo doctrinam de gratia. Si enim vera de gratia doctrina ducit ad virtutes, ducit ad mores: si à virtutibus abducatur doctrina de ea falsa, à moribus Christiano dignis abducit, ut per se est manifestum. Summi proinde momenti est nosse veram de gratia doctrinam. Porro veram esse de gratia doctrinam, quæ ad virtutes, adedque & ad mores Christianos ducit; falsam econtrâ, quæ ab iis abducit, Christianus Theologus dubitare non potest: quia Christiana veritas à virtutibus abducere non potest. Si ergo doctrina de gratia per se efficaci ad virtutes ducit; ab iis verò abducatur opposita Molinistarum doctrina; huic illa certissimè præferenda est tanquam unicè vera. Porro quòd asserta de gratia per se efficaci doctrina ducat ad virtutes; opposita verò ab iis abducatur, post Vianæum, Huygenium, Hennebellum, aliosque Theologos Lovanienses, clarè, breviter ac solidè demonstrat eruditissimus Author Institutionum Theologicarum ad Tirones, Institutione 2. cap. 3. Cujus verbis uti non erubescam: quia clarioribus ac solidioribus expressionibus id demonstrare non possum, Majoris verò claritatis gratiâ præiens caput in plures §. §. dividemus, per singulasque virtutes discutendo cum laudato eruditissimo Scriptore intentum demonstrabimus.

§. I.

Doctrina de gratia per se efficaci ducit ad humilitatem; Molinistica verò de gratia sufficienti ab ea abducit.

381 **H**umilitas (ait laudatus Author) ex S. Bernardo sic definitur: *Virtus, quâ homo ex verissima sui cognitione sibi ipsi vilescit.* Verissima autem sui cognitio sic describi potest ex Apostolo: *Cognitio, quâ quis existimat se ex seipso nihil esse, nihil posse, nihil mereri; & si sit, si possit, si mereatur aliquid, id totum accepisse à Deo.* Nam hæc quatuor ad veram sui cognitionem variis locis Apostolus requirit.

Primum quidem, dum Galat. 6. ait: *Siquis existimat se esse aliquid, cum nihil sit, ipse se seducit.*

Secundum verò 2. Cor. 3. his verbis: *Non quòd sufficientes simus cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis; sed sufficientia nostra ex Deo est.*

Tertium Ephel. 2. his: *Gratiâ enim estis sal-*

vati per fidem, & hoc non ex vobis, Dei enim donum est: non ex operibus, ut ne quis gloriatur. Ipsi enim sumus factura, creati in Christo Jesu in operibus bonis, quæ præparavit Deus ut in illis ambulemus.

Quartum denique 1. Cor. 4. his: *Quis enim te discernit? Quid autem habes, quòd non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non accepisti? Porro quatuor hæc consequuntur ex doctrina de gratia per se efficaci. Si enim juxta doctrinam illam debeat gratia per se efficax omnem motum, voluntatem & actionem, quibus ad salutem tendimus, operari in nobis; sequitur profectò, nos ex nobisipsis in negotio salutis esse nihil, posse nihil, mereri nihil, habere nihil quòd non accepimus.*

Nam si in negotio salutis nostræ ex nobis ipsis essemus, possemus, mereremur, aut haberemus aliquid; jam verum non esset, quòd omnem motum, voluntatem & actionem, quibus ad salutem tendimus, operari in nobis debeat gratia per se efficax: neque enim operaretur id, quòd ex nobisipsis, in negotio salutis, essemus, possemus, mereremur, aut haberemus. Atque hinc ulterius sequitur, neque posse nos ex nobisipsis æternam damnationem evadere; neque mereri ex nobisipsis gratiam, quâ Deus nos ab illa eripiat: adeoque semper nobis in æternæ damnationis reatu manendum, nisi Deus infirmis & indignis per suam

omnipotentiam & misericordiam succurrat. Hæc sui cognitio, quæ in intellectu est, ducit ad humilitatem in affectu, quâ homo sibi ipsi vilescit. Quomodo enim non sibi ipsi vilescat, qui seipsum non aliter cognoscit, quàm ut hominem, qui ex seipso ad salutem nihil sit, nihil possit, nihil mereatur, nihil habeat? atque insuper ex seipso dignus sit damnatione æternâ, omni autem gratiâ indignus? Quomodo non dicat cum Propheta Thren. 3. *Ego vir videns paupertatem meam? Et cum Apostolo 1. Cor. 12. Nihil sum.* Ac rursus Ephel. 2. *Eramus naturâ filii iræ, sicut & ceteri?*

At contrâ, doctrina de gratia Molinisticè sufficienti ducit ad superbiam. Superbia enim humilitati, de qua jam egimus, opposita describi potest: *Virtus, quò quis ex falsa sui cognitione seipsum æstimat.* Falsa autem sui cognitio, veræ sui cognitioni opposita, est quâ quis existimat se, ex libero suo arbitrio, esse, posse, mereri, aut habere aliquid. Hanc verò sui cognitionem, adedque & superbiam, ingenerat doctrina de gratia Molinisticè sufficienti. Siquidem si gratia, in hoc statu naturæ lapte, sit tantum Molinisticè sufficienti; totum negotium salutis non tam adscribendum erit gratiæ, quàm libero arbitrio. Id quòd manifestè patet in duobus, qui supponuntur quali omnino gratiâ interius exteriusque à Deo præventi; sed quorum alter per liberum arbitrium, ab initio salutis usque ad finem, gratiam ad agendum determinat; alter verò non determinat. Cum enim, eoposito, gratia ex parte

parte Dei in utroque omnino æqualis ſit, neceſſe eſt, ſiquid inter eos diſcrimen intercedat, id ex libero arbitrio contingere. Sic ſi uterque æqualem omnino à Deo gratiam habeat, Moliniſticè ſufficientem ad credendum, ad Deum diligendum, ad perfeverandum; & tamen alter credat, Deum diligat, & perfeveret; alter verò non credat, non diligat, non perfeveret: poterit is qui credit, diligit, & perfeverat, verè dicere, ideò ſe credere, diligere, & perfeverare præ altero, quia præ altero gratiam per liberum ſuum arbitrium ad credendum, ad diligendum, & perfeverandum determinavit. Proinde & de ſeipſo ſentire, non tantum quòd in negotio ſalutis ſuæ ex ſeipſo ſit, poſſit, mereatur & habeat aliquid; ſed etiam quòd totum ſalutis ſuæ negotium, hoc eſt initium, progreſſus & ſinis, præcipuè à ſeipſo ſit: utpote qui à Deo non acceperit niſi credendi, diligendi, & perfeverandi poſſibilitatem; à ſeipſo verò ipſum credere, diligere, & perfeverare. Hoc autem de ſeipſo ſentire, ſuperbire eſt, & non in Domino, ſed in ſeipſo gloriari.

§. II.

Doctrina de gratia per ſe efficaci ducit ad ſpem; de gratia verò Moliniſticè ſufficienti, potiùs ad deſperationem.

382 **D**UAS ſimul virtutes frequentiffimè nobis commendant ſacræ Litteræ, ſpem & timorem: quarum altera ſi ab altera ſeparetur; aut nimia puſillanimitate nos dejici, ac deſperare; aut nimia præſumptione nos efferrè necesse eſt. Dejici quidem, ac deſperare, ſi ſolus ſit timor abſque ſpe: præſumptione autem efferrè, ſi ſola ſit ſpes abſque timore.

Spem in nobis excitat divinæ omnipotentis ac miſericordiæ, per Chriſti merita nobis impertiendæ conſideratio. Utriuſque autem conſiderationem; adeòque & ſpem, excitat doctrina de gratia per ſe efficaci.

Ac imprimis conſiderationem excitat divinæ omnipotentis: quia omnipotentis Dei voluntati adſcribit, quòd gratia in nobis operetur velle, & perficere: omnipotentis autem Dei voluntati nihil reſiſtit. Proinde quantumvis magna ſit noſtra ad bonum impotentia, quantumvis magna voluntatis noſtræ propenſio ad malum, quantumvis gratiæ reluèctur pondus concupiſcentiæ: ſcimus his omnibus potentiorè eſſe gratiam, & Deum omnipotentem, qui fecit omnia quacumque voluit in celo & in terra, per eam in nobis operaturum, quidquid in nobis operari abſolutè & efficaciter voluerit. Hujus gratiæ ſpe nixus Apoſtulus, dicebat Philipp. 4. *Omnia poſſum in eo qui me confortat.* Et Rom. 8. *Certus ſum enim, quia neque mors, neque vita... poterit nos ſeparare à charitate Dei.* Et ante Apoſtolum Prophetam Pl. 26. *Dominus illuminatio mea, & ſalus mea, quem timebo? Dominus protektor vita mea, à quo trepidabo? Subventum eſt igitur inſir-*

Tom. I.

mitati voluntatis humane (ait Auguſtinus de cor. & grat. c. 12.) ut divinam gratiam indeclinabiliter & inſuperabiliter ageretur; & ideò, quamvis inſirma, non tamen deſiceret, neque adverſitate aliqua vinceretur.

Ad ſpem ſimiliter excitat iſta doctrina per conſiderationem divinæ miſericordiæ. Nam docet, gratiam per ſe efficacem dari à Deo, propter Chriſtum, miſericorditer; adeòque noſtris meritis opus non eſſe, quibus eam obtinere debeamus; ſed dari etiam maximè immerentibus & indignis. Proinde quamvis nulla habeamus merita, quibus gratiâ digni ſimus; imò multa habeamus demerita, quibus eâ ſimus indigni: eſt tamen quòd confidamus, Deum infinite miſericordem, eam nobis propter Chriſti merita largiturum. Unde Apoſtoloſ 1. Tim. 1. exemplo ſuo omnes ad ſpem excitans: *Gratias (inquit) ago ei qui me confortavit... qui priùs blaſphemus fui, & perſecutor, & contumelioſus: ſed miſericordiam Dei conſecutus ſum, quia ignorans feci in incredulitate. Superabundavit autem gratia Domini noſtri, cum fide & dilectione, qua eſt in Chriſto Jeſu... Sed ideò miſericordiam conſecutus ſum: ut in me primò oſtenderet Chriſtus Jeſus omnem patientiam, ad informationem eorum, qui credituri ſunt illi in vitam æternam.* Nam eſti, ut ego, omni prorsus miſericordiâ & gratiâ indigni ſunt; ex miſericordia tamen & gratia, quam ego perſecutor, blaſphemus, & contumelioſus conſecutus ſum, poterunt & ipſi ſpem obtinendi miſericordiam & gratiam concipere.

Sed ut doctrina de gratia per ſe efficaci ad ſpem; ita de gratia ſufficienti Moliniſticè ad puſillanimitatem & deſperationem inclinat. Si enim à libero arbitrio ad agendum bonum deſterminanda ſit gratia; quis ſperet ſe inter tot tantaque obſtacula id facturum? Tanta ſiquidem eſt vitium ad bonum inſirmitas, tanta voluntatis propenſio ad malum, tantum, quo deprimitur, pondus concupiſcentiæ, ut ſi in alterutram partem determinatio relicta ſit libero arbitrio, prorsus deſperandum videatur. Nam ſi in tanta inſirmitate vita hujus (ait Auguſtinus ubi ſuprà) ipſiſ relinqueretur voluntas ſua, ut in adiutorio Dei, ſine quo perfeverare non poſſent, manerent ſi vellent, nec Deus in eis operaretur ut vellent, inter tot & tantas tentationes inſirmitate ſua voluntas ipſa succumberet: & ideò perfeverare non poſſent, quia deſicientes inſirmitate, nec vellent, aut non ita vellent inſirmitate voluntatis in poſſent.

§. III.

Doctrina de gratia per ſe efficaci ad ſalutarem timorem; de Moliniſticè ſufficienti, ad præſumptionem inducit.

383 **S**icut ſpes ex conſideratione divinæ omnipotentis & miſericordiæ; ita timor ſalutaris ex conſideratione humane inſirmitatis & indignitatis naſcitur. Inſirmitatis autem & in-

Ggg

dignitatis nostræ nos admonet doctrina de gra-
 tia per se efficaci; & admonendo ad timo-
 rem salutarem compellit.
 Admonet nos infirmitatis nostræ: quia do-
 cet aded in hoc statu naturæ lapsæ infirmum
 esse liberum arbitrium, ut se ad nullum actum
 salutarem determinare valeat, nisi ipsum à gratia
 per se efficaci determinetur. Ita ut quantumvis
 magna forent auxilia, tum exteriora, tum inte-
 riora, quæ ad agendum excitarent; nunquam
 tamen ageret voluntas, nisi accederet auxilium
 per se efficax, quo determinaretur ad agendum.
 Nam, ut ex Augustino jam dictum est, *si in tanta*
infirmitate vitæ hujus, ipsis relinqueretur vo-
luntas sua... nec Deus in eis operaretur ut vel-
 lent, inter tot & tantas veniationes infirmitate
 suâ voluntas ipsa succumberet. Atque hæc pri-
 ma timoris salutatis causa est.
 Admonet etiam nos indignitatis nostræ: quia
 juxta illam (Philip. 2.) *Deus est qui operatur in*
nobis velle & perficere; non pro nostris meritis,
 sed pro bona voluntate, id est, pro suo bene-
 placito: cum neminem gratia ex seipso dig-
 num inveniat. Atque hæc altera causa timo-
 ris, ipso Apostolo ibid. monente: *Cum metu*
& tremore salutem vestram operamini. Cur?
Deus est enim, qui operatur in nobis velle &
perficere, pro bona voluntate.
 At oppositam timori præsumptionem gignere
 nata est sententia opposita. Docet enim
 hæc, gratiam Molinistice sufficientem, ur-
 gente præcepto, adesse omnibus, etiam ob-
 duratissimis & excæatissimis, quam pro solo
 liberi arbitrii nutu determinare possint ad a-
 ctum. Unde sequitur, neque peccatoribus ti-
 mendum esse, ne non convertantur, cum
 ipsis liberit; neque justis, ne non perseve-
 rent: cum illi quidem gratiam, quam habent,
 determinare possint ad conversionem; hi ve-
 rò ad perseverantiam.
 Neque illis metuendum, ne gratiâ istâ in-
 dignos se reddant: nam aded illam Deus de-
 negare non potest, ut, si denegat, urgente præ-
 cepto, non possit sub peccato ad implendum
 præceptum (ut ipsi putant) obligare: deesset
 enim juxta ipsos ad peccandum libertas.
 Nec refert quod dicant, non adesse semper
 omnibus gratiam sufficientem proximè, sed
 sæpè tantum adesse sufficientem remotè. Quia
 quantumvis remotè sufficiens sit gratia, quæ
 adest; pendet semper juxta ipsos à libero
 arbitrio, per hanc acquirere aliam & aliam
 propinquitis usque & usque sufficientem, do-
 nec tandem accipiatur ea quæ est sufficiens
 proximè, quamque pro nutu suo liberum arbi-
 trium ad præceptum implendum determinabit.

§. IV.

Doctrina de gratia per se efficaci excitat ad ora-
tionem, & gratitudinem; de Molinistice
sufficienti, ad orationis neglectum, & ingra-
titudinem.

384 **O** Ratio ex humili suæ infirmitatis & indi-
 gnitatis agnitione, ex spe, omnipoten-

tiæ & misericordiæ divinæ innixa, atque ex
 salutari timore nascitur.

Primò ex humili agnitione suæ infirmitatis: quia
 dum quis humiliter agnoscit se ex seipso
 nihil posse, atque in peccata ac damnationem
 æternam lapsurum, si sibi relinquatur; compellitur
 per orationem confugere ad Deum, ut
 omnipotenti ipsius gratiâ fiat, quod ipse se ex
 seipso facere non posse confiteretur.

Hinc illi gemitus Prophetæ Pl. 3. *Domine, quid*
*multiplicati sunt qui tribulant me? Multi-
 ti insurgunt adversum me... Tu autem, Do-*
mine, susceptor meus es. Pl. 7. Domine Deus
meus, in te speravi: salvum me fac ex omni-
bus persequentibus me, & libera me. Nequan-
do rapiat ut leo animam meam, dum non est
qui redimat, neque qui salvum faciat, &c. Pl. 45.
Deus noster refugium & virtus, &c. Pl. 57.
Deus in nomine tuo salvum me fac, &c. Pl. 63.
Exaudi Deus orationem meam cum de-
precor; à timore inimici eripe animam meam, &c.
Pl. 68. Salvum me fac Deus, quoniam in-
traverunt aqua usque ad animam meam, &c.
 Hujusmodi orationibus, quibus ex infirmitatis
 suæ agnitione ad Deum recurrit Prophetæ,
 pleni sunt Psalmi.

Secundò ex humili agnitione suæ indignita-
 tis: quia dum quis humiliter agnoscit, se ex
 seipso omni gratiâ indignum esse, satis videt
 sibi non superesse aliud, quam ut ad miseri-
 cordiam Dei per orationem recurrat. Unde
 rursus tot gemitus Prophetæ, Dei miseri-
 cordiam implorantis Pl. 6. *Salvum me fac prop-*
ter misericordiam tuam... Pl. 24. Respice in me, et
misere mei, quia iniquus & pauper sum ego.
Pl. 50. Misere mei, Deus, secundum
magnam misericordiam tuam. Hujusmodi pre-
 ces non aliunde quam ex indignitatis propriæ
 agnitione nascuntur.

Tertio ex spe, divinæ omnipotentis & mi-
 sericordiæ innixa: quia dum confidimus in
 firmitatem nostram adjuvandam per Dei om-
 nipotentiam, indignitatem verò per ipsius mi-
 sericordiam: ex fiducia illa impellimur ad ora-
 tionem; tantòque magis impellimur, quantò
 fiducia illa major est. Unde rursus Prophetæ
 Pl. 7. *Domine Deus meus in te speravi: sal-*
vum me fac ex omnibus persequentibus me, &
libera me. Pl. 30. In te, Domine, speravi, et
non confundar in æternum, in justitia tua libe-
ra me. Pl. 37. Quoniam in te, Domine, spe-
ravi, tu exaudies me, Domine Deus meus. Ni-
 hil iterum hisce orationibus frequentius in
 Psalmis.

Quarto ex salutari timore: dum enim quis
 infirmitatis & indignitatis suæ sibi conscius,
 merito timet, ne sibi justo Dei judicio reli-
 ctus pereat; non potest non per orationem
 ad Deum clamare ut salvetur. Hinc iterum
 Prophetæ Pl. 52. *Cor meum conturbatum est in*
me, & formide mortis cecidit super me. Tr-
mor & tremor venerunt super me, & convexe-
runt me tenebra. Et dixi: Quis dabit mihi pen-
nas... Expectabam eum qui salvum me fecit, et

Sec. Pl. 63. *A timore inimici eripe animam meam*, &c. Pl. 114. *Circumdederunt me dolores mortis, & pericula inferni invenerunt me. Tribulationem & dolorem inveni, & nomen Domini invocavi.*

Ex his ſatis intelligitur, quatuor veluti orationis fontes eſſe, humilem infirmitatis & indignitatis ſua agnitionem, ſpem Deo omnipotente & miſericorde nixam, & ſalutarem timorem: quæ cum ultrò velut ſuunt ex doctrina de gratia per ſe efficaci, hanc etiam veluti orationis fontem eſſe conſequitur.

Ad neglectum potiùs orationis inducit doctrina de gratia Moliniſticè ſufficienti. Hæc enim cum non tam jubeat hominem infirmitatem ſuam & indignitatem agnoſcere, in Deo ſpem & fiduciam collocare, & ſibi à ſeipſo timere, quàm ei potiùs perſuadeat contraria omnia: ſequitur, non tam orationem, quàm orationis neglectum ex illa oriri. Quid enim oret pro acquirenda gratia, qui jam credit ad ſe ſibi gratiam ſufficientem, quam dum voluerit, pro nutu arbitrii ſui determinabit ad actum, & reddet efficaciæ? Quid oret, ne in futurum ſibi gratia negetur, aut propter indignitatem ac demerita ſua ſubtrahatur, qui credit nunquam eam ſic negari aut ſubtrahi poſſe, quin ſemper ei relinqui debeat aliqua ſaltem remotè ſufficiens, quæ ſi pro nutu arbitrii ſui uti voluerit, acquireret ſufficientem proximè; quæ rursus, ſi volet, præcepta Dei implebit, perfeverabit, ſalvabitur? Quid oret, ut Deus per omnipotentem gratiam ſuam operetur in ipſo voluntatem, actionem, perfeverantiam, ſalutem, qui credit à Deo non dari niſi voluntatis, actionis, perfeverantiæ, ſalutis poſſibilitatem; ipſum autem velle, agere, perfeverare, ſalvari, à libero arbitrio?

Cæterum ut ad orationem, ita etiam ad gratitudinem ducit doctrina de gratia per ſe efficaci. Gratia enim per ſe efficaciæ nulli debetur; ſed quibus datur, datur miſericorditer; quibus negatur, juſtè negatur. Proinde qui illam accipit, debet pro indebito ſibi dono ac gratia gratus eſſe, idque eò magis, quòd videat tot aliis, quibuſcum ſibi cauſa communis eſt, eandem gratiam negari. *Gratis* (inquit Auguſtinus de don. perfev. c. 8.) *ab eo datur gratia, & juſto ejus in aliis judicio demonſtratur, quid in eis, quibus datur, conferat gratia. Non itaque ſimus ingrati, quòd in laudem gloriæ gratiæ ſua tam multos liberat miſericors Deus de tam debita perditione, ut ſi inde neminem liberaret, non eſſet injuſtus.*

Sed ut ad orationis neglectum, ita etiam ad ingratitude ducit doctrina de gratia ſufficienti Moliniſticè. Neque enim ſive pro ipſa gratia, ſive pro gratiæ effectu, gratitudo magnopere exhibenda eſt.

Non pro gratia: quia hæc debetur, ſi velit Deus hominem ad implendum præceptum, quòd ſine gratia impleri non poteſt, obligate: cum alioquin ad illud implendum liber non eſſet.

Tom. I.

Non pro gratiæ effectu: quia hic non gratiæ, ſed libero arbitrio gratiam ad effectum determinanti, potiſſimum adſcribendus eſt.

§. V.

Doctrina de gratia per ſe efficaci accendit charitatem erga Deum; eam verò frigidiorè reddi doctrina de gratia Moliniſticè ſufficienti.

Charitatem erga Deum in nobis accendunt hæc conſiderationes: Quòd dilexerit nos ab æterno: quòd priùs: quòd tunc cum adhuc peccatores & inimici ejus eſſemus; adeoque non dilectione ipſius, ſed odio æterno digni: quòd nos dilexerit præ aliis. Hæc autem omnia ſingulari modo ob oculos ponit doctrina de gratia per ſe efficaci. Nam 1°. ideò Deus nobis in tempore dat gratiam per ſe efficaciæ, quia ab æterno dilexit nos, & ex dilectione iſta gratiam in tempore dare decrevit. Unde Apoſtolus Ephel. 1. *Benedictus Deus, & Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui benedixit nos... ſicut elegit nos in ipſo ante mundi conſtitutionem, ut eſſemus ſancti & immaculati in conſpectu ejus in charitate.* 2°. Dat nobis Deus gratiam per ſe efficaciæ in tempore, non quòd priùs ipſum dilexerimus, ſed quòd prior ipſe dilexerit nos: *In hoc* (inquit Joannes 1. Joan. 4.) *eſt charitas: non quaſi nos dilexerimus Deum, ſed quoniam ipſe prior dilexit nos.* 3°. Dat gratiam iſtam Deus peccatoribus adhuc, & inimicis, adeoque non gratiæ, ſed odio æterno dignis. Rom. 5. *Commendat autem charitatem ſuam Deus in nobis, quoniam cum adhuc peccatores eſſemus, ſecundum tempus Chriſtus pro nobis mortuus eſt.* 4°. Dat gratiam iſtam Deus miſericorditer nobis præ aliis; quibus illam juſtè negat. Nam *cujus vult miſeretur, & quem vult indurat... ut oſtenderet divitias gloriæ ſua in vaſa miſericordiæ, quæ preparavit in gloriam.* Rom. 9.

Verum hæc locum non habent in doctrina de gratia Moliniſticè ſufficienti.

Non primum: neque enim ideò dat Deus in tempore gratiam Moliniſticè ſufficientem, quia ab æterno ſpeciatiim dilexit eos, quibus illam dat: cum det etiam iis quos ſic non diligit; ſed potiùs ideò dare dicendus eſt, quòd alioquin liberi non eſſent ad merendum & demerendum.

Non ſecundum: quia qui cum gratia Moliniſticè ſufficienti bene operantur, non priùs à Deo dilecti ſunt, quàm eos cum gratia iſta bene operaturos præviderit; adeoque non tam Deus ipſos, quàm ipſi Deum priùs dilexerunt.

Non tertium: quia non gratia Moliniſticè ſufficiens, quam Deus dat; ſed liberum arbitrium, quòd reddit gratiam illam efficaciæ, ex peccatoribus & Dei inimicis, juſtos & Dei amicos efficit.

Non quartum: quia Deus ex parte ſua gratiam Moliniſticè ſufficientem dat omnibus. Quòd verò hic præ illo cum iſta gratia operetur, libero arbitrio tribuenda eſt.

Ggg 2

§. VI.

Doctrina de gratia per se efficaci singularem erga Salvatorem nostrum Jesum Christum pietatem excitat; non item doctrina de gratia Molinistice sufficienti.

386 **D**Octrina de gratia per se efficaci habet, quod homo post lapsum potuisset justo Dei judicio omni gratiâ destitui. Quod Christus ei gratiam, per mortem & sanguinem suum promeruerit tunc, cum adhuc peccator esset, Dei inimicus, & gratiâ indignus. Quod non nisi propter Christi meritâ, & per Christum, gratia illi detur. Ex hac doctrina sequitur 1°. quod singularis esse debeat amor & gratitudo Christianorum erga Jesum Christum: cum sine ipso omni gratiâ destituendi, & æternum perituri fuissent. Hâc consideratione ad Jesum Christi amorem frequenter se & fideles excitabat Apostolus, ut dum Gal. 1. ait: *Qui dedit semetipsum pro peccatis nostris, ut eriperet nos de saculo nequam. Ibid. c. 2. ... Qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me. Ephes. 2. Erasmus naturâ filii ira, sicut & ceteri. Deus autem qui dives est in misericordia, propter nimiam charitatem suam, quâ dilexit nos, & cum essemus mortui peccatis, convivificavit nos in Christo, cujus gratiâ estis salvati. Coloss. 1. In quo habemus redemptionem per sanguinem ejus. Apoc. 1. Qui dilexit nos, & lavit nos à peccatis nostris in sanguine suo.*

2°. Quod per Jesum Christum remissio peccatorum à Deo petenda sit. Rom. 3. *Omnes enim peccaverunt, & egent gloriâ Dei, justificati gratis per gratiam ipsius, per redemptionem quæ est in Christo Jesu, quem proposuit Deus propitiationem per fidem in sanguine ipsius. 1. Joan. 2. Filioli mei, hæc scribo vobis, ut non peccetis. Sed & si quis peccaverit, Advocatum habemus apud Patrem Jesum Christum justum. Et ipse est propitiatio pro peccatis nostris.*

3°. Quod per Jesum Christum petenda sit gratia, & vita æterna. Rom. 5. *Per quem & habemus accessum per fidem in gratiam istam, in qua stamus, & gloriamur in spe gloria filiorum Dei. Hebr. 10. Habentes itaque, fratres, fiduciam in introitu Sanctorum in sanguine Christi, quam initiavit nobis viam novam & viventem per velamen, id est, carnem suam, & Sacerdotem magnum super domum Dei, accedamus cum vero corde, &c.*

4°. Quod per Jesum Christum Deo, pro acceptis gratiis, grates semper agendæ sint. Unde Apostolus Ephes. 5. *Gratias agentes semper pro omnibus, in nomine Domini nostri Jesu Christi, Deo & Patri. Et Coloss. 9. Omne quodcumque facitis, in verbo; aut in opere, omnia in nomine Domini nostri Jesu Christi, gratias agentes Deo, & Patri per ipsum.*

At non item hæc sequuntur ex doctrina de gratia sufficiente Molinistice. Quod enim beneficium tantopere nobis præstitit Jesus Christus, si etiam absque illo homo, in

hoc statu naturæ lapsæ, aut habuisset gratiam Molinistice sufficientem; aut, si non habuisset, peccare ac demereri non potuisset? Proinde quem illi amorem, aut gratitudinem magno opere debet homo lapsus pro gratia ista?

Præterea, si semper adsit gratia Molinistice sufficiens, urgente saltem præcepto, non est quod ea per Christum petatur: nisi fortè ut adsit amplior & propinquior.

Postremo, si gratia ad conversionem vel ad perseverantiam sufficiens à libero arbitrio ad ipsam conversionem vel perseverantiam determinetur, seu efficax reddatur, quid tantopere opus est ut vel peccator per Christum petat conversionem, & peccatorum remissionem, vel justus perseverantiam, & vitam æternam?

§. VII.

Doctrina de gratia per se efficaci provocat ad charitatem proximi, aliasque virtutes; non item doctrina de gratia Molinistice sufficienti.

387 **E**X doctrina de gratia per se efficaci maxime, ut jam dictum est, elucet Dei & Christi charitas erga nos. Ex ea enim discimus, quod Deus ab æterno ex gratuita erga nos dilectione, & ex mera misericordia, absque ullis nostris meritis prævisis, gratiam per se efficacem dare nobis propter Christum decreverit, & in tempore Filium suum unigenitum miserit in mundum, qui per mortem & sanguinem suum eam nobis gratiam mereretur. Commendat autem charitatem suam Deus in nobis, quoniam cum adhuc peccatores essemus, secundum tempus pro nobis Christus mortuus est. Rom. 5.

Jam verò si sic Deus & Jesus Christus dilexit nos; debemus & nos proximum diligere, atque ex dilectione illi impendere quidquid in nobis est, quo ad salutem æternam promoveatur. Estote ergo imitatores Dei sicut filii charissimi (ait Apostolus Ephes. 5.) & ambulate in dilectione, sicut & Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis... Et Joannes Apostolus 1. Joan. 4. *In hoc est charitas: non quasi nos dilexerimus Deum, sed quoniam ipse prior dilexit nos, & misit filium suum propitiationem pro peccatis nostris. Charissimi, si sic Deus dilexit nos: & nos debemus alterutrum diligere.*

Ex eadem doctrina patet misericordia Dei & Jesu Christi erga nos. Quia gratia per se efficax datur miseris & indignis, adeoque misericorditer. Patet mansuetudo, bonitas, benignitas: quia datur iram Dei, & odium æternum merentibus, &c. Debemus ergo & nos hæc virtutes erga proximum exercere.

Singulariter verò ad virtutes illas exercendum doctrina de gratia per se efficaci excitabit, si consideremus, non nobis, sed gratia illi adscribendum, quod proximo nostro meliores, aut minus peccatores simus: non magis nobis, quam illi, gratiam deberi; quin & illi dari eam potuisse, & nobis negari. Sic

enim intelligemus, non esse quod illi irascamur, aut malè velimus: cum nos illo peiores ac miserabiliores essemus, nisi nos præ illo Dei gratia præveniret. Unde Apostolus Gal. 6. *Si preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos, qui spirituales estis, huiusmodi instruite in spiritu lenitatis, considerans seipsum, ne & tu remiseris. Ubi ex suis confidatione mansuetudinem erga proximum excitandam monet.*

Sed non similiter charitas erga proximum, aliæ circa ipsum virtutes dicuntur ex doctrina de gratia Molinistice sufficienti. Neque enim in ea sic commendatur charitas, misericordia, bonitas Dei & Jesu Christi erga nos, sicut in doctrina de gratia per se efficaci; adedque nec sic ad charitatem, misericordiam, bonitatem erga proximum invitat. Præterea, si gratiam Molinistice sufficientem ex parte Dei habeant omnes, & in libero arbitrio positum sit, eam ad actum determinare, atque efficacem reddere; nullâ sanè commiseratione, nullâ mansuetudine, nullâ bonitate dignus est; sed cum indignatione, cum ira, cum duritie increpandus ac repellendus, qui gratiam non determinavit, nec efficacem reddidit: utpote qui ex parte Dei habuerit necessaria omnia ad agendum, & tamen agere noluerit; ubi plures alii, qui majorem à Deo gratiam non acceperant, egerunt.

§. VIII.

Doctrina de gratia per se efficaci ducit ad fugam peccati & poenitentiam; de gratia sufficienti Molinistice non item.

Qui docent gratiam in hoc statu naturæ lapsæ per se efficacem esse, simul dicunt eam sæpè propter peccata negari. Hinc sequitur sollicitè cavendum esse, ne peccatum aliquod committatur, aut, si quod commissum fuerit, mox curandum ut per poenitentiam deleatur. Enimverò quis scit, an fortè propter peccatum, quod jam antè commissum est, & per poenitentiam non deletur, Deus in posterum negaturus non sit gratiam per se efficacem, ad poenitentiam agendum necessariam? Quod si incertum sit; debet profectò qui salutis suæ consulere vult, peccatum, & peccati occasiones studiosè vitare; peccata autem commissa amplius ac amplius per poenitentiam delere.

At qui docent gratiam, in hoc statu naturæ lapsæ, esse Molinistice sufficientem, unâ dicunt, eam omnibus, urgente saltem præcepto, adesse. Ex quo sequitur, timendum non esse ne desit, dum urgebit præceptum agendi poenitentiam: adedque, ob istum saltem timorem, nec à peccato, quod jam committere lubet, abstinendum esse; nec peccata, quæ jam commissa sunt, per poenitentiam expianda. Omni quippe tempore, dum lubebit (urgente præcepto) poenitentiam agere, gratia Molinistice sufficienti ex parte Dei aderit, quam

pro nutu suo ipse ad actum determinabit.

§. IX.

Doctrina de gratia per se efficaci omnes excitat ad officium suum sedulo obeundum; ad torporem verò inclinat doctrina de gratia Molinistice sufficienti.

Juxta doctrinam de gratia per se efficaci, Deus est qui operatur in nobis velle, & perficere; ac per consequens, nullum est officium, quantumvis arduum, & vires nostras excedens, quod confidere non possimus ritè nos obituros, si ad illud Deus vocaverit.

Nullum est inter officia omnia tam arduum, tamque excellens, quam officium Ministrorum ac Pastorum Ecclesiæ, qui verbo, exemplo, & orationis ac bonæ vitæ merito debeant se & alios salvare. Sed & hoc munus magnis animis obeundum, dum cogitatur, Deum esse, qui omnipotenti suâ gratiâ, & verbum, & exemplum, & orationem, & bonam vitam, & salutem nostram, & alienam operatur. *Nolite cogitare, quomodo aut quid loquamini* (ait Christus Matth. 10.) *debitur enim vobis in illa hora quid loquamini. Non enim vos estis, qui loquimini, sed spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis.* Et Joan. 15. *Non vos me elegistis, sed ego elegi vos, & posui vos ut eatis, & fructum afferatis, & fructus vester maneat.* Petrus verò ad omnes fideles 1. Petr. 4. *Unusquisque sicut accepit gratiam, in alterutrum illam administrantes, sicut boni dispensatores multiformis gratiæ Dei, Siquis loquitur, quasi sermones Dei, Siquis ministrat, tanquam ex virtute quam administrat Deus, &c.*

Dixi, si ad istud Deus vocaverit. Nam si ad officium aliquod non vocaverit Deus, sed seipsum quis ingesserit; quantumvis illud facile sit, & dotes illius qui se ingessit, non videatur excedere: quomodo tamen (nisi correcto fortè vocationis vitio) confidat se ritè illud obiturum, qui, ingerendo se, meruerit destitui gratiâ, sine qua ritè illud obire non possit? At si quis, non nisi Deo vocante, munus aliquod susceperit, cogitare is potest, quod 1. ad Thessalonicenses 5. scribit Apostolus: *Fidelis est qui vocavit vos, qui etiam faciet.*

Verùm quibus animis officium suum obire poterunt, qui sequuntur doctrinam de gratia Molinistice sufficienti? Si enim infirmitatis & corruptionis suæ benè sibi conscii sint, nunc motus superbiæ, nunc avaritiæ, nunc alterius concupiscentiæ in officio suo obeundo experientur. Si verò credant ad eos superandum dari sibi tantum gratiam sufficientem Molinistice, quam ipsi debeant per vires liberi arbitrii ad actum determinare; quo animo se rem, naturæ corruptæ tam arduam, ritè facturos esse confidant? Rursus, si cogitent se ad officii sui munia implenda non habere gra-

„tiam, nisi Molinisticè sufficientem, quæ tan-
 „tùm dat posse implere; ipsum verò implere
 „perendum esse à libero arbitrio: quomodò
 „non desperent se, ut par est, ea impleturos?
 „Præcipuè si expendant, quàm arduum sit ho-
 „mini corruptò explere vel sola officia homi-
 „nis Christiani, in Evangelio præscripta: *Di-*
 „*ligere Deum ex toto corde. Diligere proximum*
 „*sicut seipsum. Renuntiare omnibus quæ posside-*
 „*mus. Amare Christum plusquam patrem & ma-*
 „*trêm. Tollere crucem suam, & Christum sequi.*
 „*Esse pauperem spiritu, humilem, mitem, sem-*
 „*per orare, & nunquam deficere, &c.* Quæ si-
 „quis cum sola gratia Molinisticè sufficienti im-
 „pleturum se magnopere confidat, eum necesse
 „est aut suæ sibi infirmitatis consciùm non esse,
 „aut de arbitrii sui viribus superbè præfidentem.
 „Plura possent ex utraque doctrina confecta-
 „ria deduci; sed ex his non difficile erit cæte-
 „ra colligere. „Hactenus vir ille doctissimus.

CAPUT XVIII.

*Quemadmodum varii sunt gradus charitatis, seu
 divine dilectionis; ita & gratia: cum gra-
 tia, utpote celestis suavitas, vel sit ipsa divi-
 na dilectio, seu inspiratio illius (uti frequen-
 ter Augustinus dicit) vel certe non sit sine
 illa.*

391 **P**rimus gradus, secundùm aliquos, est vel-
 le indeliberatum, seu quasi motus primò
 primus dilectionis Dei. Ad reprimendos quip-
 pe indeliberatos concupiscentiæ motus, qui
 ex naturæ corruptione in nobis exurgunt, gra-
 tia increata, secundùm ipsos, cælestes dele-
 ctationes indeliberatas inspirat, & in nobis,
 sine nobis liberè cooperantibus operatur. Me-
 liùs diceretur, primum gratiæ gradum esse co-
 gitationem bonam, quam divina misericordia
 in nobis excitat in ordine ad bonum velle,
 de quo in secundo gradu. Vide quæ dixi cap.
 3. num. 12.

392 Secundus gradus est, velle deliberatum qui-
 dem, sed imperfectum, & non ad eam plen-
 tudinem productum, ut homo plenè, forti-
 ter, perfectè, atque efficaciter velit; sed inef-
 ficaciter & imperfectè, ita ut velleitas porius
 sit, quàm voluntas absoluta, & simpliciter
 dicta. Unde nec per eam cordis durities emol-
 litur, nec cor convertitur, quia nondum ad
 id idonea, juxta illud Augustini l. 8. Confess.
 c. 15. *Voluntas nova, quæ mihi esse coeperat, ut
 re gratis colerem... nondum erat idonea ad su-
 perandam priorem vetustate roboratam.*

393 Et hujusmodi est gratia interior, cui sæpè
 resistitur. Quia ejusmodi voluntas bona, cæ-
 litus inspirata, fortiori in contrarium concu-
 piscentiâ superatur. In hoc gradu diù mansit
 Augustinus: quia nova voluntas, cælitus in-
 spirata, debuit paulatim magis & magis perfi-
 ci, ut fieret idonea ad superandam priorem
 vetustate roboratam.

394 **T**ertius gradus est, velle eò usque perfectum

& plenum, ut eo quis absolutè, efficaciter
 & ex toto velit. Cujusmodi gratiâ solâ pecca-
 toris durities penitus emollitur, & cor ipsius
 ex toto convertitur.

Quartus gradus est, velle perseveranter per-
 395fectum, quo scilicet quis in accepta gratia,
 bonaque voluntate, usque in finem perseve-
 rat, sic saltem ut à justitia finaliter non exci-
 dat.

Et ista est gratia solis electis propria, quæ
 396à Tridentino sess. 6. can. 16. vocatur *magnum
 perseverantiæ donum*, quod quidem aliunde ha-
 beri non potest, nisi ab eo, qui (ut cum
 Apostolo Rom. 14. idem Tridentinum ait ibi-
 dem cap. 13.) *potens est eum qui stat stare, ut
 perseveranter stet, & eum qui cadu resistue-
 re.* Quibuscumque verò donum istud à Deo
 datur, ex pura misericordia datur; quibus
 autem non datur, ex justitia non datur. Ne
 quidem enim justus ex quibuscumque operi-
 bus, illud promereri potest, magis quàm
 suam prædestinationem; quam purè gratuitam
 esse, constans est Apostoli Pauli, Augustini,
 aliorumque sanctorum Doctorum sententia,
 to. 1. de Deo distinct. 11. q. 2. a. 6. & 7. à no-
 bis fusè stabilita. Perseverantiæ namque do-
 num est effectus istius gratiæ prædestinatio-
 nis; utpote quæ à S. Augustino definitur: *Præ-*
*scientia & preparatio beneficiorum Dei, quibus
 certissimè liberantur, quicumque liberantur.*

Quintus gradus est, velle tam perfectum, 397
 ut nulli amplius mutationi, nec interruptioni,
 ne quidem per peccatum veniale, vel per di-
 stractionem, sit obnoxium. Quæ quidem gra-
 tia nulli in hac vita (nisi Christo & beatissimæ
 Virgini) communicata fuit; & idèò (ipsis ex-
 ceptis) propria est beatorum.

CAPUT XIX.

*In statu natura lapsa non datur gratia Molini-
 sticè sufficiens, taliter complectens omnia ne-
 cessaria ad bene velle, & bene operari, ne
 præter eam ex parte Dei nulla alia gratia ad
 bene velle, & bene operari necessaria sit.*

Sibi impudent Molinæ sequaces, quòd no- 398
 vitium ipsorum de gratia systema tot ex ca-
 pitibus hîc refellamus. Quia nos ipsi com-
 pellunt, dum ex ipsis aliqui tam contentiosè
 gratiam suam Molinisticam obrudunt, ut as-
 sertionem hanc: *Datur in statu natura lapsa
 gratia purè sufficiens*, dicere audeant esse de
 fide. Ita nominatim Jesuitæ Anglo-Leodienses,
 uti demonstrat eruditissimus Denuntiator do-
 ctrinæ ipsorum, denuntiatione 6. & 8. Quid
 verò Honoratus Fabri in Apologet. Soc. p. 1.
 pag. 251. Edit. Lugdun. ? *Gratiâ (inquit) verè
 ac plenè sufficienti nemo caret, dum peccat. Alio-
 quin non peccare non posset. Et hoc de fide est.*

Verùm-enimverò qui novum hunc fidei, 399
 non Catholicæ, sed Molinisticæ articulum pro-
 ducunt, nec solidè illum probant ex verbo
 Dei scripto, vel tradito, nec illum à Semi-
 pela-